

تۈرك يۇرتى

تۈركلۈك فائىدەسەنە چالغىش
اون بىش كۈندە بىر چىقار

يىل ۷ - جلد ۱۴ - عمومى صاىي ۱۵۲
۱۶ كانۇن ئانى ، ۱۳۳۴ - صاىي ۲

اوراده، دیرسکلرینک، دیزلرینک یاردیمیه
دوغرولدی. آياغه قالدی. آیه کونشی سیر
ایتمکه، اوقساوانک پارلاقغه مفتون اولمغه،
ییلدیزلرک آیدیلغندن حظ آلمغه باشلادی.

ودهنه موینهن ایشته بویه دوغدی. ناملی
رونوویا ایشته بویه میدان چقدی. برقادین
اونی قارنده طاشیدی، ایلمانک قیزی اونی
دنیا به کتیردی. **عمر سیف الدین**



سیاحت

حلب خاطرهلری

— باشی کچن صابیده —

ایستق ایسته من کندی کندیمزه صورق :
عجا تورکک روحنده اک بویوک تهلکه به
قارش کندی تاربخنه امداد ایده جک یو
وصوک برقدرتی دها وارمی ؟
ایکندیدن صوکره قلعه اطرافنده کی
جامعلری زیارته باشلادق . اک یقینی بویوک
سنانک حلبه بخش ایتدیکی خسرویه ایدی .
یاییق وباصیق یرلی جامعلر آره سنده عثمانلی
جامعلری قصورسز برآنک وتناسب ایچنده
باشقه بر دورک و باشقه بر ذوقک محصولی اولدیفنی
نه آشکار رصورتده کوستریوردی .!.. براوجی
روم ایلی آره سندن بودا شهرینه قدر چیتان ،
بردیگر قولی سوریه دن مصره قدراین و دیگر
برقولی هندک صوک دورلرنده کندی کی کوسترن
استادانه ، داهیان به معماری ، حلبی برجوق شاهانه
اثرلره دوناتمشدی . کیش حریمک اطرافنده
اصولدن اولدیفنی اوزره مدرسه اوطهلری ،
جهه قارشیسنده کی اوج دیواری صره ایله

بو زندانک قایسینه اسمسز (۱) خیزله
ووردی . که میکدن دیواری آیانک باش بارماغیه
زورلادی . طیرناقلریله آشیکک ، دیزلریله
دهلیزک طیشنه سوررکله ندی .

شیمدی ، ایشته آغزینه قدار ، پارماقلرینک
نهایتیه قدر کردابه باتدی . بوقوتلی قهرمان
دالغانک حکمنه تابع قالدی .

بش سنه ، آلتی سنه ، یدی سنه ، سکز سنه
دالغان دالغایه یووارلاندی . نهایت نره سی
اولدیفنی بیلیمنه ین بر بورون ، آغاچلری سوکولش
برطوپراق اوستنده دوردی .

(۱) فینوا لسانده اورتا بارماغ آدی یوقدر .

شعر صیفهلری

- ۷ -

نه یازیک بینه بن فلاکنک چوجوغم ؟
فرطینالی بولده آق بابالی کچیدلر چوق ؟
تپه لردن قایالر یووارلایان غفریتلر چوق .

بن کندیدن برقوشی دها مسعود بولوبورم ،
هیچ اولمازسا اونک بریشیل دالی ، یوواسی وار ؟
سکونتی کیجه سی ، جیولتیلی ساسی وار .

کرچک ، طاعلر دومانسز ، کوک بولوتسز ، یاسسز دکل ؟
هپ کوکلر یارالی ، هپ چیچکلر بره لیدر ؟
کاشانک روحنی برکیزی آه ایکیلده تیر .

لکن بویوک عشقلری طاشاندیر اک چوق سفیل !
شاهقه لر اوستنده فرطینالر ایصلق چالار ؟
باشلرینی طاشلره وورور جوشغون چاغلایانلر .

بنده شترک بر باشقا دیارنده بر بودام ؟
اونک کی بشره کنجکلکی فدا ایتدم ؟
اوتختندن کچمشه بنده عشقه وداع ایتدم .

برچوجوقدم ، باشلاندیم آغلامقدن قورتولامدم .
اوقومادم حیاتک برنشهل کتانی ؟
طولتامادم ارزونک خیال اولان سراجی .!..

قاجان میلی ، ایکنجی عثمانلی دورینک اوستی
اورتولو برمیدان کبی دوران معبدلرنده عین
نستلرده آرامق بهوده در . خسرویه نیک ایچ
آلودن بر آرشین قدریوکسک خارجی بر نمازگاهی
وار . قلعه نیک کنیش کولکه سنده کندی
حدودلرینی چیزن بوجامعک قاپوسنه ، آشاغی یه
عیناً نقل ایتدیکم کتابینی یازمشلر :

وان المساجد لله فلا تدعوا مع الله احداً
عمر فی دولة السلطان الاعظم سلیمان
اعز الله نصره وان شاء الوزير خسرو باشا .
حرم التقوی الذی من امة فهو ربه فد حرسا

شعر صحیفه لری

- ۸ -

نیروانانک برچیلین عاشق کبی مفتونیم ؟
کیدیبورم اوفانی نیلوفرلی ایرماقلره ؛
طالیورم ابدی یوقلقلره ، اوزاقلره .

طاغدن طاعه سرسری روزکار کبی کزیبورم ؛
نفسله خزانلر دوکوبورم بهارلره ؛
دوداغمدن زهرلر قانیورم بیکارلره .

أوت أسکی ویکي کونلر بی آلداندیلر .
بن عصری بکلن آلتون دوری صانیوردم ؛
یریوزنی بریویوک حق معبدی طانیوردم !

لکن بوکون کوردم که بوراده در حریصلر وار ؛
اونلر وار که حربت بحرابت آت سورویور ؛
آلرنده اسارت زنجیرلری کوتورویور .

علم ، صنعت ، فلسفه ، مدنیت هپ بهوده ؛
بونلر آدم نسلنی اغوا ایدن برر شیطان ،
آله دمیر ویردرک قارا کلقدنه ایشیق طوتان .

اوبونکلر کيفته هر قوتی رام ائتمده ؛
تاریخ اونک ظلمنک ، غضبنک برکتابی ؛
شعر اونک حرصنک ، غرورینک برربابی .

اشغال ایدیور بوراده هر عثمانلی جامعی ، استانبولک
صنعتیه ، مدنیته بورالره قدرطاشدیغنی دوشو-
نذیریور ... کمرلر ، یاریم قهرلر ویا اصغیلر
(علیقه) اوستنده قورولان بویوک و مرکزی
برقه ، چوق اغیرلق طاشایان یرلرده باصیق کمرلر ،
منشوری آقه لرله ویا معینلرله سوسلنمش دیرک
باشلقلری ، یونتمه طاشلرله یایش ، خرچسز ،
طوغله سز ، استقرار و دوام اعتباریله رقیبسز
صاییه حق قدر صاعلام دیوارلر ، آنجق معین
یرلر یانیلماز بزدوق ایله سریش بر آز نقش ،
چوق رنگلی آناطولی چینجیلکی ویا عثمانلی -
سوریه چینجیلکنه عائد برقاق صیرجلی مربعله
اورتولمش نجره اوستلری ، اچیقلق ، ساده لک ،
تناسب ، ثبات و آهنک وهیسندن فضله بوکون
دیگر حسلره حاکم اوله حق قدر قهرلردن ،
کمرلردن ، دیوارلردن ، انتشارلردن بردوام و بقا
حسی ، ایشته دیگر معبدلرله یان یانه دوران
عثمانلی بنالربنک مقایسه سندن چیقان الک صریح
دوشونجه لر ... اطروش جامعی مصر - سوریه طریزه
یایش اولدیغنی حالده خسرویه عثمانلی طرزنده در .

بعض ساجوق ورمضان اوغللری جامعلرنده
بروسه ، ازنیق وادرنده ایلک دورده کوریلن
وکنیشکیله ، یایلمه سیله عظمت آرایان جامعلرمز ،
سوریه یلی معماریسی حقنده اساس اعتباریله بر فکر
ویره بیلر ؛ حالبوکه قلاسیق عثمانلی جامعی بوکسکلکه
کنیشک آره سنده بر موازنت آرایان و یوقارده
قورولان ، یوقارده تمام اولان بر معماریدر . بری
یایش ، او بری قالمشدر . بری فضله نقش ، فضله
رنک ایچنده بر خیاله دالمش کیدر . بری حیات و حقیقت
ایچنده دوشونویور محاکمه ایدیور ، ظن اولنور .
سوریه - مصر معماریسک سره ، ایهامه ، کولکه یه

چارشی ایچنده پک چوق آرانق لازم کلدی .
 یرلیر آره سنده بر چوق طائیدقلری اولان
 آرقداشمک یاردیمی اولماسهیدی شپه یوق که
 مشکلات آرتیه جقدی . نهایت قابو آچیلدی .
 و اولویه کبردک . بوراده پنجره اوستلری سوله یین
 چینلر ، خموری ، صرجه سی ورنکلری اعتباریه
 اسکیدن آنا طولی فرونلرنده پیشیرلن نوع ندی .
 تورک قیرمزیسی بومر بعلرک اوستنده ابدال
 ایدلمشدی . آنا طولینک پک چوق موفق اولدیغی
 بورنکی نه وقت سوریه لیلر آرادیلرسه قیرمزی
 یرینه آنجق باطلجانجی برنک وجوده کترمشلر .
 حلبده ، شامده ، قدسده تصادف ایندیکم چینی
 لوحه لرده هیچ بردقه آز چوق موفقیتلی یابلمش
 بر قیرمزی کوردم . ذاتاً سوریه چینجیلکی ،
 تورک ، عجم ، چینجیلکی کبی چوق - رنکلی
 دکلدلر . بوراده لاجورد ماوی ، کجه ماویسی ،
 سیاه ، شیش باشلیجه رنکلردر . زمین رنکی
 اوله رق قوللانیلان بیاض نسه موفقیتلی اولقله
 برابرینه تورک چینیسندکی بیاضه نظر آدونوق
 وبولایقدلر . عادلیه جامعی بر بادشاه جامعی اولغه
 لایق براهمیت واعنا ایله یابلمشدر . دیش نمازکاهی
 اورتن بویوک مرمر دیرکلر ، پرنج بیلرینکلر ،
 بر آز مبالغه لی بر صورنده اوزاتلمش آقه لی
 (استالاقیت) باشقلر ، محراب ، مؤذن محفل ،
 هرشی املک ودقتک ابدال ایدلمه سیله وجوده
 کتیرلمش معناء ، ظریف وقور بر مجموع تشکیل
 ایدیور . قابونک اوستنده بنایی یاپدیران ذاتی
 بزه اوکره تن کتابه یی اوقودق :

میرمیران محمد باشه این دوقه کین
 روحیچون ایندی بوجامی بونده تمام

معبد فی حلب تاریخی مسجد مشرف قداسا
 (۹۵۲)

فسفه ایله دوشتمش بر محراب ، مصرک
 ترینسات خصوصنده سوریه ده نه قدر حاکم
 اولدیغی کوستریور . غریب که صدف
 قاقه لر بوراده ماصه ، اسکمله کبی اشیدان
 دیوارلره کچمش ، ورنکلی مرمر ویا چینی
 موزاییقلرک یرینی طوتیور . حالبوکه یادکاری
 بنالرده صدف قدر خفت وفناحسی ویرن برشی
 تصور ایدیلرمن .

عادلیه جامعنک آناختارینی بوله بیلیمک ایچون

- ۹ -

شعر صحیفه لری

بن اخلاقی ، وجدانی ، عشقی انکار ایدیورم ؟
 ز برانم کوردوک ینه حرصلر ، ینه کیتلر ؟
 قلبی ، روحی آلتونه ساتان اُسکی مداھنلر .

صاف قلبه ، بدلا وجدانه : « توف ! » دیورم .
 قیربیورم الهی حقیقه اینانجی ؟
 چیکشیورم هرشی ، آلیورم مسرت خینجی !

آه قرق ییلدر بن حق شواختیار ارضه سوردم ؟
 طورنا اولدم ، بوکسکلم ییلدیزلرک جوارینه ؛
 شامان اولدم ، ایریشدم سوت کولنک کنارینه .

وجودی اویقوده کزه ن روحلر کبی بوردم ؟
 برسازده کی کیریشلر کی قوبدی سینیرلرم ؟
 بارچالاندی ، قیریلدی که میکلم ، هر بربرم .

کائناتده ظلمدن باشقا برشی کوردمدم ؟
 آرادینم شیلری بولامادم هیچ بربرده ؛
 سمارده ، طاغارده ، اورمانلرده ، ده کیزلرده .

طاشه دوشدی بر بلور قدح کبی هر ایدم ؟
 بوکون قوشمیز ، پیکارسیز طاغلر کبی رؤیاسیم ؟
 محبتیمز ، شمرسز قبلر کبی خویاسیمز .

اعتنا اعتباریله سوریه مزارقلرینه قیاس قبول
ایتمز . بوراده کی اولورک اوستدن اولادک،
اقریانک شفقی اکسیک اولیور. عادیه مزارلغنی
برآز اوت بورومش اولدینی حالده ینه طاشلر
یاتمغه ده، وریلکه وقت بولامش.. و بزم کوزلرمزک
آلیشقین اولدینی قیامت هرچ و مرچندن بوراده
برنشان یوقدر. سانکه برقاصیرغه ایله قاریشمش،
چالقامش، صرعه ایله، جتله، برنوع اولوم
مستیسيله هر برینک باشی دوشمش، سندهلمش
ظن اولنان قرهجه احمد مزارلرینک قورقونج
وابتدائی منظره سی سوریه ده تصادف ایدلمک

شعر صحیفه لری

- ۱۰ -

شوساعده دنیاده سومبورم هیچ برشیقی ؟
کلبکسز، پریش صارب یولورده یوروپورم .
هر طرفده قدیدلر، یاراصلر، کوروپورم .
برکوبردن به شهرمش بولوپورم بر چیچکی ،
بر مزارلق، برچوبلک کوروپورم جهانلری ..
بر حیوان، بر قورت بولوپورم انسانلری !..
یالانکسز، هیکز ای سعادت دنیالری ؟
ای ماصاللی، رؤیالی شرقک بیک برکیجه لری ؟
ای پریار طولاشان کل، یاسمن بانچه لری ؟
ای صاچلری دالغالی رسوللرک خویالری ؟
ای حریت قیزینک تورکولری، شعرلری ؟
ای ابدی عشقلرک فسونلری، سحرلری !..
خایر آرتق اودونکی ساده چوجوق ده کلم بن ؟
شو بوروشمش چهره مده اوصافقندن بر اثر یوق ؟
طاش قلیبده اواسکی توکلر، امیدلر یوق .

فیرطینلر، عصیانلر دو بولوپور طونج سسمدن ؟
ییلدیرمیلی بولولار کی قورقونج قانادلرم ؟
سانکه بری وکوک ییقق ایستر برروزکارم ..

صرف ایدوب اولاد و اجمادی دل و نقد و جان
حده بولدی آلمر سعی ایله احتشام
دیدیلر کروبیان ایدوب دعا تاریخی
مزل و مأوسی مرحومک اوله دارللام
۹۷۰

ایچرده ایکنجی برکتابه بزه بر تعمیرک تاریخی
و ریسور :

دوقه کین مرحوم محمد شه نک تاریخی
ایندی بوتعمیر ایله عبرته چرخ برین
نائل اجر جزیل اولدی بوخیره سعی ایله
هم دخی احیا ایدوب تجدید نام صاحبین
روفق افزای جوامع اولدی بوتزین ایله
بونده کورسون کورمینلر کاخ جنت زمین
دیدیلر اهل کال تاریخی بنای ایله
ایلدی احیا خلیل بک عادلیه جامعین

۱۱۶۰

جامعک قدسی کولکک سنده برده عائله مزارلغنی
وار. حلیده، شامده، حتی قدسده عثمانلی دورینک
مزار طاشلری، استانبول طاشجیلغندن، اونک
شکلرندن ملهم اولقله برابر بروسه مزار
طاشلرینک کبار وزاهد ساده لکنی، استانبول
طاشلرینک تنوعنی و ایجه لکنی، آلاشینی،
ادرنه طاشلرینک بعضاً مذهب بر سوره باشی
قدر ایجه دن ایجه به ایشلمش، استادانه برکال
کوسترن ظریف اویمه لرنی، قیابارتمه لرنی بوراده
بولق ممکن دکلدرد. مرمریونتیجیلغنک پک اسکی
یادکارلری قالمش اولقله برابر، طوغلر،
شمیلر، فضله ساده لشدیرلمش شکلر بوراده ده
مخوزه، سلیمیه قاووقلر، علما و یکی چری
قاووقلری، استانبول مزارقلرینه اوقدر مهیب
بر منظره ورن اسکی سرپوشلر بوراده همان
همان هیچ یوق کیدر. بوکا رغماً شیمدیکی
آناطولی، روم ایلی مزارقلرندن هیچ بری تمیزلک،

صامشدر. تاريخمز، مفخرتلمز، بزه وارلق
وشرف ويرمش بويوكلرمز، شجره لرمز،
بوتون ماضيمز، هر برى زيارتسز ويران بر
مزارلغمز حالتده در. جامعك صاحبي اولان
موجود در. فقط باشقلر، قلاوى، خراساني،
عائله حليده برقاچ قوله آيرهلق برجوق ديكر
عائله وجوده كتيرمش. اوراده ياتانلرك عربجه
عباره ايله يازلمش كتابه ليرنى برر بر اوقودفدن
صوكره، يوكسك ديوارلر اورتهنده محبوس
اولان اولودن، طاشلرده كندى آياقلر مزك
كورولتوسنى ديكه يه رك ديشارى حقدق.

چارشنيك دار ، قابلي دهليزلندن تكرار
چكمك اقتضايدييوردي . برلي صنعتلر بوملكته
يوزلرجه سنه دنبري عمومي بر شهرت قازانديران
بيك ، يوكلي ، آلاجه ، قطي ، كزى ، جانفس ،
اغلس قاشلر ، سراجلق ، صرمه جيلق ايشلري ،
قوقولو صابون ، كيل ، حصير كي مصنوعات ،
آورپادن طاشوب كلن فابريقه ايشلري قارشينده
ياواش ياواش چكلمش و چارشيني هر كيسه به
الويرشلي ، ضرب مصنوعاتني قسماً استيلا ايتش
كورونيور اسكي اولر يمزك اولمك بيلمز
دوشمه لرني ياپان دستكا هار بوسون سونه مش
اولمقله برابر آرتق اسكي فيضني محافظه ايتيور .
فقط عموميتي اعتباريله چارشيني كوزلرك ذوق
يله سيرا ايدمه بيله چكي شرقلي لوحه لر دن بريدر .
بعضاً بشيك اورتوسى قبه لر دن دالان يول بول
كونشلر ، صره دكانلرك اوكنده صالحيم صالحيم
آصلمش مرجان ترلكلره و ورييور . بخارله
دولو بر هام ايچنه بكنزين تولى و محبوس
درينلر كرده ، بر طرف دن قوپوب كلن بر كونش
الغهي آلتنده قهرماني سيرد زير لي كي دوران

ممكن اولمايان برشيدر. يرلرك، دينى، مبارك
كونلرده، قوللرنده يشيل داللره سوقاقلردن
چيشارى مؤثر برلوحه تشكيل ايديور. كئناز
طاشلرينك او كنده، قانغورولرك كو كسندكى
كيسه كى اويولمىش، كوچوك برچوقوره،
اويشيل داللى ويا چيچكلرى يرلشديرسيورلر
وزيارت كونلرنده مزارلق باشدن باشه يمشيل
بر بهار منظرهسى آليور. بو مرحمت و محبت
حركتى لك زياده چارشافلرينه صيقى صيقى
صارلمىش قادينلر وجوده كيتيرسيورلر. حالبوكه
شمالده بزم روحلر مزمى، عمومى براونوتقانلق

شعر صحیفہ لری

- 11 -

ایشته بیرلدم روحك اوستنده کی اواسراری ؟
دومان کی سیلیدی ایمانك عزیزیری ؟
جهنمه یکره دی عشقارمك چنلاری .

کورمیورم بن شیعہدی او السہر وباری؛
باقیورم بیل جام کوزلرملہ افقرہ؛
چہ کیج کی قالبور بوسوقلم بوشقلرہ...

چكىلكز قارشىدىن ، اى غرورك قوللىرى ؛
 اى يالانچى عالمى ، اى ريانك شاعىرلىرى ؛
 اى آلتونك قوللىرى ، اى قىلبىرك تاجرلىرى ؛

أى حقرك قوردلرى ، أى حرصلك قارتاللىرى ؛
أى روحلك جنلرى ، أى فنالىق عقرىتلرى ؛
أى لىش ، كەمىك قوشلىرى ، أى اولومك قىدىلرى !

بني عاصي، كنهانكار ايدن بوتون سز لرسكر .
سز ياقديكيز روحده آتشي عصيانرك ؛
سز آجديكيز او كه چوللريني هجرانرك ؛

بکا عمرک زهرلی دیکنی سز وبردیکز ؛
سزه قارشى بن ابليس کورمش کي اولوپورم ؛
الملک آدمک کئنی پوره کده بولوپورم !..

بومر قوبلر منظره به تخمین ایدیه من بر حیات
و حرارت قوتی و بریور . بر کولکه ایچنده
یو وازلاق قسری، کنیش بوسکوللریله، تونسلیله
بیکلرجه سته ددن بری، ده کیشمه مش قیافتلریله
کفیله، عکلی، یانیق یوزلریله پیغمبر نسلی
دینه جک قدر اصل کورون چول آدملی،
کومه کومه کزیور، بازارلق ایدیورلردی. دائماً
آرده بری قونوشیور، صوریور، مناقشه ایدیور؛
او برلری دیکلورلردی . کسکین بهارات ویا
پاصدیرمه قوقولری ده اکسک دکلدی . جام
حقه لر ایچنده آجی رنکلی بویامه شکرلر،
بربارام نمایشی یاییوردی. بوداراجق دهلیزلر،
اولوقلر کیدی؛ ایچلرنده کورولتو، قوقوورنک
آییوردی .

ایشیغه وتمیز هوا به آجیلان ایلک قاپودن
دیشاری چیقدق . بوتون شرق چارشولری،
آوروپانک ایچلرینه دوکدیک سوبروتیلره رغما
شهرلرنک اورته سنده حالا آز جوق ماضینک
بو بونک محفظه لری حالنده دورییور . محفظه
دنیلدیک قدر برصندوقده دنیه بیلیر . اسکی
مصرک قازانلق دهلیزلرده، یکپاره قایالر ایچنده
اویولش کیزلی مزارقلری کبی، انسان بو چارشیلر
ایچنده، کندی دورلندن آرته قالمش صنعتلر
اسکی قیافتلر، رنکلر، قوقولر آره سنده عادتاً
کری به دوغرو بر سفر یاییور . بو چارشیلرده
استانبولده کوردکلرمنه نظر آ ماضی دهافضله
طوتونه بیلمشدر . قولقلرمنده براوغولتو،
باشمزدده برنوع مستی ایله سوتقهده برسلیک
اوکنده دوردق: کنیش اورکولی، پرنجیدن
پالمش براغ وپارماقاق سیلک اوکئی بر قفس کبی
اورتمشدی . اوستنده ۱۱۳۱ سنه سنده بوراده

- ۱۲ -

شعر صحیفه لری

ای حریصلر، سز بندن بکله مه یلک بر قصیده !
بن قدسی کین صونان بر برینک اسیری م ؟
سینیرلری طوتوشمش جهنملر شاعری م .

بر باقوشم، بووامی آرییورم خرابه ده ؛
ایستورم کرسیلر بیقیلاجق زندانلردن ؛
زنجیر سسی طوبولان قان قوقولو جهانلردن .

سو بیورم بن سزی آی یانغینلر، آی آله ولر ؛
سزک یاقوت رنککز شفقلردن داها کوزل ؛
باغچه لرده آچیلش بیک لاله به، کله بدل .

قانا دکریک بونلره، آی دومانلر، سیاه دیولر ؛
بونلر برز آبدی آتشکده کبی یانین .
بوسابی، سیاحلر زرد شترک یوردی صانین .

* *

ظالم دنیا، بن نردن دوشدم سنک اوزرکه ؛
نه اولوردی بنده برقلبمز، روحسز طاش اولسایدم ؛
کاشانده هیچ برشی طوماسایدی شو حیانم !...

صاورولسایدم قوم کبی سنک قیزغین چولرکه ؛
طوماسایدم نسلمک شوا جیتی دردلری .
بی هرکون بر بارچا اولدوروجی بیک زهرینی !...

والیک ایدن بروزیرک اسمی یازیلی ایدی :
جده هذالسبیل المبارک صاحب الخیرات
والحسنات الوزير الاکرم الحاج رجب پاشا
۱۱۳۲

صره خانلره کلشدی؛ کروان کونلرینک،
بللی باشلی بوتون آسیا شهرلرینه یادکاری اولان
بو خانلر طائیدیم شهرلرک هیچ برنده کورم دیکم
برقیمت واهمیتله یانلشدی. آنا طولیده کوزلک،
بو بونکلی دیلرده داستان اولان سلجوق خانلری
بر طرفه براقیلر سه حلبده کوریلنلر هپسندن
کوزلدی . بر مدرسسه پالانیه، بر خان پلانی

بوراده حاضریدی. بوکونکی ده براوتل، بوکونکی
براسانک آرایه جقلری فصل دوشونوله رک ترتیب
ایدلش ایسه اسکی خان دده دونکی انسانه نظر آ
ایله یایلیدی.

هوار (مولویلر شهر قونیه) اسمنده کی
کتابنده سلطان خانی انشاجلیق جهته
پارته نون ایله عین قیمتده بولور.

کروان سرایلر ایسه بعضاً سفر ایدن بر
اردونک قونه بیلمه سی ایچون ایجاب ایدن
بو یوک نسبتله مالک بر صورتده انشا ایدیلیدی.

آناتولیده اسملری بعض مشهور سفرلرک
تاریخنه قاریشمش بویه برچوق کروان سرایلر
موجوددر. طاش اویمه لریله طائش اولان
صابونه خاندن صوکره، کمرک خانی، تنه کو
خانی و فلکزون خانک اوکسندن کچدک.

بوخانلر بوکون بیه حیات وحرکتله دولاییدی.
حتی بعضیلرینک اوست قاتلری، عاقله لری ایچون
آیری آیری دایره لره اؤخدمتی کوریوردی.

تورکجه کتابه لره یالکز عثمانلی دورنده
تصادف اولونیور. ده اولکی تورکلر، برتورک
اکثریتنه، عمومی برتورک لسانه استاد ایدمه مک
نتیجه سی عربجه یی ترجیح ایتمشله. عثمانلی
دورینک تورکجه سی ایسه پک چوق دفعه لر
یا کلش، بوزوق برتورکجه در. هله منظومه لر...

مسابقه ایلده افغانسی یازدیرمق ممکن دکلد. بو
جمله دن اولق اوزره دمنکی سیلدن برآز صوکره
قارشیله چقان برچشمه نک اوستنده شویتلری
اوقودق:

ضابط شهر	نظر ایدی
کسب ثواب ایچون	بوره چشمه حیوان ایلدی
حبه الله ایدی	دوشدی تاریخ آکا
بوی ریادن خالی	خبر سلیمان اولدی

۱۰۰۲

۴۲۰۱

آره سندله اساس اعتباریه فرق پک آذر.
اورته سی کنیش واوستی آچیق برآولو ایله اشغال
ایدلش برمرپک ضلعلری بو نیجه ایکی واوچ قات
صره اوطله لر قویکیز؛ بو اوطله لرک اوکنده کمرلر
ودیرکلر آرقه سندله برکنز تی براقکنز، ایشته بیکلرجه
اسکی خانک اصل ترتیباتی بولش اولورسکز:
دینی مدنیتیز اعتباریه دویه بیله جگمز بوتون
احتیاجلر بو مکلف ومتین بنالرده تمامیه
دوشونلش، اسعاف ایدلشدی. مسجدرلر،
حماملر، آبشارلر، چشمه لر، مسافر اوطله لر،
یوچیلرک تدارک ایتمکله لزوم کوره جکلری هرشی،

شعر صحیفه لری

- ۱۳ -

نه دن اولو برچوجوق طوغورمادی بی آنام ؟
دامارمه قان ویردی ایرمانلرک صاف صولری ،
جکرمی شیشیردی چام ومیشه قورولری ..؟

نچین بنم قهریمده آغلامادی حزن آقسام ؟
بکا کوکلر نور، آتش؛ طاغیر عش ویا ویردی ؟
بونلر بی آغلاقی، چیریندیرمق ایچنمیدی ..؟

آی جهنم ، بن سندن آرتیق نفرت ایدیورم ؟
ایشتمیور قولاغیم جیویله دیان بلبلکی ؟
قوبارمیور آلرم سنک غنجه برکاککی .

عصیان طولو روحله سکا لعنت ایدیورم ؟
سنک قیزیل ویاغین کورویورم کونشکی ؟
نفسله سوندورمک ایستیورم آتشیکی .

بکلیورم قوبروقلو ییلدیزلری فضالردن ؟
بولوطلردن طوفانلر، قیامت کورزیورم ؟
هریلده کک برشهاب اولماسی اوزلیورم .

سکا سیاه کفنلر ایستیورم سمالردن ؟
ایستیورم، کورده گئی چوروتجه ک مزارلری ؟
ایستیورم، باشکده اولویاجق روزکارلری .

— بورايە يېقىندە گلە دىگىزىمى ؟

— ئەۋەت .

— اوحالەدە استدعايى وىرن سىزىگىز ،
سىزىگىن كۈن بورادە منىل اوچىنچى كىتابىتە
طالب اولمادىگىزىمى ؟

ايشى آلاشلىق دىن سوكرە كىندىسى اوزون
اوزادى يە كۈلدى ومكرر دفعەلر استغفار ايتىدى .
اوطورمق ايچون يركۈستردى . مستدى
وضعتىدن صيرىلدىغە نەقدىر مۇنۇندىم . براز
قونۇشلىق دىن سوكرە كىندىسىلە اشنا چىقىدۇ .
باش افندى يېڭى براۋاچاقلى ايدى . اوقاف حقندە

شعر صحيفەلىرى

- ۱۴ -

برىنانار طاغ كې يان ، برىال مومى كې اړى !
صىياق قانلر كې آق ، بوشلار دى بىك جەهانە ؟
كەسىك برىاش كې دوش ، آك اوزاق برىكەكشانه .

دومان اولسون ، داغىلىن وجودكك ذرەلر !
كوك يوزندە قالماسىن نە قەھقەك ، نە فرىادك ؟
أبدىت اوكنندە اونودولسون سغىل آدك !..

شو قادار كە قىياسىن بوساعندە بكا اولوم ؟
بىن صوك طاشك اوستندە صوك شعرى حايقىرايم ؟
دەمىرتالى سازملە مرثىە كى چاغىرايم .

اوندىن سوكرە بىم دە آقسىن قائم ، اوچسون كولم ؟
قارىشايىم برىكۈچۈك داملا كې غمانلرە ؟
كومولەيم برىسياه كولەك كې نىيانلرە !..

محمد امين



بوانساده جوارىنە كەلدىگىز حاجى موسى
جامىندن ايكندى اذاننى اوقومغە باشلادىلر .
۱۰۷۶ سەنئەدە يەنە عثمانلى دورندە ياپىلان
يوكۈچۈك ، متواضع جامع ايشلك برىولك كىنارندە
ايدى . دىكر منارەلردن ، قلەئەك اوستندە
برقلە منظرەسىلە يوكىلن نەك منارەدن ، خسروىە
عادلىە ، بىرايمە ، عثمانىە ، ايشىر پاشا ، آق بىغا ، آلتون
بىغا ، مىكلى بوغا وذكريا جامىلرندىن داغىلان
اذانلر كۈنشاه اورتولو دوز داملر اوستىدن
سىلەنىور ؟ جوار قىرلرە قىردىن ايشىتد .
برىيورلردى . غرىبىدركە حلبە اذانلر ىرلى
شىۋەسىلە ، عرب شىۋەسىلە اوقونىيور ، تورك
شىۋەسىلە اوقونىيور .

اوقاف مەدىرىنى كورمەك ، بعض شىلر صورمق
ايتىيوردم . يولك اوستندە اسكى برىخان اشارت
ايتىلر ، مەدىرىت اورادە دىدىلر . فقط مەدىر
دەا گلەمشدى . باش افندىنى كورمەك ايچون
استىدان ايتدم . باش افندى بى كورر كورمىز
آكلادم دىدى ، استدعايى وىرن سىزىگىز ،
نظارت بورادە بروظىقە آرامەكزە راضىمىدرك ؟
بىم جواب وىرمەمە وقت قالمادى :

— بلىكە اولەبىلر ؟ خىر دىمىيورم ، دەا
اول استانبولدن ابطەكزى كىدىككزە دائر
بروظىقە كىتىرىكز .

آياقەدە شاشقىن برىحالەدە قالدۇم ؟ سوزلرىنى
اوقدر قىطعتلە سۈبلىيوردى كە كىندىمى غرىبە ،
شەھلى بروظىقتەدە حس ايتدم .

— خىر ، دىدم ، بىن دىكل ، باشقىسى غالبا !

— نىصل اولور ؟ دىدى ، سىز استانبولدە معلم

دىگىزىكز ؟

— ئەۋەت .

قازانان بر مغنیه بی دیکله مکه کیندک ..
 تیارو ، ریلرک «هارون» طرزنده تلفظ
 ایتدکری ، بزم «بارون» اولته غایت یاقیندی
 ذاتاً شریقلرینی اولتک جاده اوسته آچیلان
 پنجره لرندن اپی وضوح ایله ایشیده بیلوردق..
 سوقاقلر هنوز نهالاشماش ، سه مزک
 بوسوتون باشلاماشدی . برایکی دفعه صاقدن
 صوکره سوقاقدن بر تخته پرده ایله ایرلش
 تیارویه واصل اولدق . اورته ده کو وک بر
 میدان واطرافده برجوق لوجه لر واردی .
 لوجه لره اوستی ییلدیزلره ، یاغمووره ، بوقاردن
 کورونه بیلجک ویا کله بیلجک هر شینه قارشی
 آچیقدی . بوتون بوتیارو بی یاریم ساعتده
 سوکک وینه یاریم ساعتده تکرار قورمق ممکن
 کی کورونیوردی . مملکت مزک تیارو سفالتی
 بوراده اُک ساده ، اُک معصوم واک فضلہ شفقت
 اویاندیراجق شکلره اینمشدی . حقیقه ، بو ،
 یدی قله اوکنده ، قاضی کوی ساحلرلرنده
 موسمدن موسمه قورولوب سوکولن دکنز
 حاملرینک طاقیله قریه نقل ایدلش برنونه سی
 ایدی . اکر تصادفی بریاغموور میدانہ بر آرزو
 دولدورسه ، انسانک کندیسنی بانیاوتمک گلش
 فرض ایتمه نه هیچ برمانع یوقدی ... و هیچ
 بر پرده سیرجیلر ، کندیلرینی ، محنه قارشینده
 بوقدر صمعی ، بوقدر سربست حس ایده مزلر :
 برلرلرینی طانیانلر ، بشر اوزر ، اسکملرینی
 یان یانه چکملر ، بعضیلری حتی صرتلرینی
 صحته یه چورمش ، آری آری کومه لر تشکیل
 ایتش ، قونوشیورلر ... اورته ده یالکز اوندن
 فضلہ ، بویله محبت مجلسی وار .. ایپک کفیه لی ،
 ایپک اتاریلی ، باشلری عکله صاریلی چوجوقلر ،

بکایستدیکم ایضاحانی قسماً ویره بیلدی . دیگر
 قسمی اصل مدیرایله قونوشق ایجاب ایده جکشی
 سوبلیدی . ونه یات بر مستعدی کی کیردیکم او طه دن
 ممنون ایدلش بر زیارتچی کی چیقدم .
 حلب بیکی ، خصوصی انشا آتده برلی
 طرزنی ویا عثمانلی طرزنی بوسوتون اونوش
 کورونیور ؛ هیچ اولمازسه ، شرک بواسکی
 شهرلرلرنده ، معمارینک بوقدر عادیلشمه سته ،
 کلیشی کوزل شکلر آلیورمه سته مانع اولمالی ...
 بویکیجه ، ییکدن صوکره دوقور جیل
 و آکاه بکلرله بوتون سوریده عمومی بر شهرت

شعر صحیفه لری

- ۱۵ -

رقز غروب

- ۱ -

دالرک کولانکسی تیرنیور صوده ؛
 یاراقلر اوستنده مهتابک عکسی ؛
 قیوریلان بولاره کالر دوکولش .
 کولک ، ماوی بر اطلاس ؛ دالغالر کوموش ؛
 بولوطلر ، مهتابک تول فراجه سی ؛
 لامباسز یالیرلر شیمدی اویقوده ...
 درین کوزلرلرنده بریکلی سودا ،
 برکنچ قیز ، یاننده صولغون آنه سی ،
 صاچلری آغارمش ، بلی بوکولش ،
 فانسز دوداغنده بر مسعود کولوش ،
 مهتابله تور تولن صولوق چهره سی
 حیاته اوقویور برکیلی وداع ...

بر طرفنده صحنه ایله سیرجی آراستنده بوقدر
موانست، بوقدر دوستلق، بونستنده درین بر آشتالق
بوقدر، اوکده کی عکلی، کفیه لی چو جوقلر، کنجیلر،
آرقه ده آیاقلری چیقارمش یاشلی فالابالق،
هر بیتک صوکنده، حقیقه روحه یکی بر بودوم
مستی کیره ن بوقصور سز سسی مه تر بر تاترله
دیکله بولردی .. بعضاً، بر نک کله نک تکرار
وتکرار، بر آز دها طانی، بر آز دها کندی
ویره ن بر تسلیمتله سوله یشنه قارشى هب بردن،
اک درینلردن کلن بر آدا ایله : اوف .. اوف
... ویه خاقیر دقلری یشیدییوردم ؛ بعضاً ده

کنجیلر صحنه یه یاقین اولمچون اولک اسکمله لری
انتخاب ایشلر، سیغاره ایچیورلر ... آرقه ده
پایوجلری چیقارمش اقدیلر، آیاقلری قارشى یه
اوزاتمش، قولی یانده کینک اوموزنه آتمش
نار کیله ایچیورلر ... اعتراف ایده م که بنده
نشئه لندم ؛ شهزاده باشی یاترولری، بزم طلوعات
قوبانیه لری کورمش بر آدم اولدیغ حالده،
بن بیله، یاترو سربستینک بودرجه شنه
آلیشغین ده کلدیم ؛ قارشیمده کی منظره، م
ایچون ده بیکی رشى اولدی وخوشمه کیندی ...
بکه ییلن کنج قیز صحنه یه بوتون بر سازنده
طاقیه برابر چیقدی : دقلر، عودلر، قانون
هب برابر حالینا قیدی ؛ ییلدی کمز اینجه سناز
طاقى، اسکمله لره برلشدی ؛ اصل معنیه دن ماعدا
دیگر ایکی قادی ن واوچ درت ارکک واردی .
ظن ایدیورم که هر ملنک لسانی اولنک قادی نلری
ارککندن دها کوزدل تلفظ ایدیور. کنج قیز
بر عرب موسوییدی ؛ بر قوش نغمه سی قدر
طانی، تمیز بر سسله اوقومغه باشلادی ؛ اوله
بروضوح وطنله سوبلیوردی که هر کله تلفظنده کی
براق وشفاف آهنگله سزه دالغه دالغه کلن بر
سوم حالده ایدی . جدا آجیدم ؛ بوکوجوک،
ظریف صنعتکار بو صحنه یه لایق ده کلدی .

ایکی بیت :

بن سنک ایچون اولدکدن صوکره آیاقلرک قلمک
طوبرائغه باسدینی وقت، لمونک سیجاقلغنی دو یاجتدر.
دیپوردی .

آشاغیده اوقدر لایالی اوطوران خلقتک
صنعت قارشیننده بوقدر حساس اوله بیله حکمی
تخمین اتمه مشدم . وادعا ایده م که دنیا نک هیچ

شعر صحیفه لری

— ۱۶ —

— ۲ —

مزار قلرکی ایصیز برکیجه ؛
آی هجرانی برکوزکی، قیزارمش ؛
ساحله دوکونوب آغلا یورده کز .

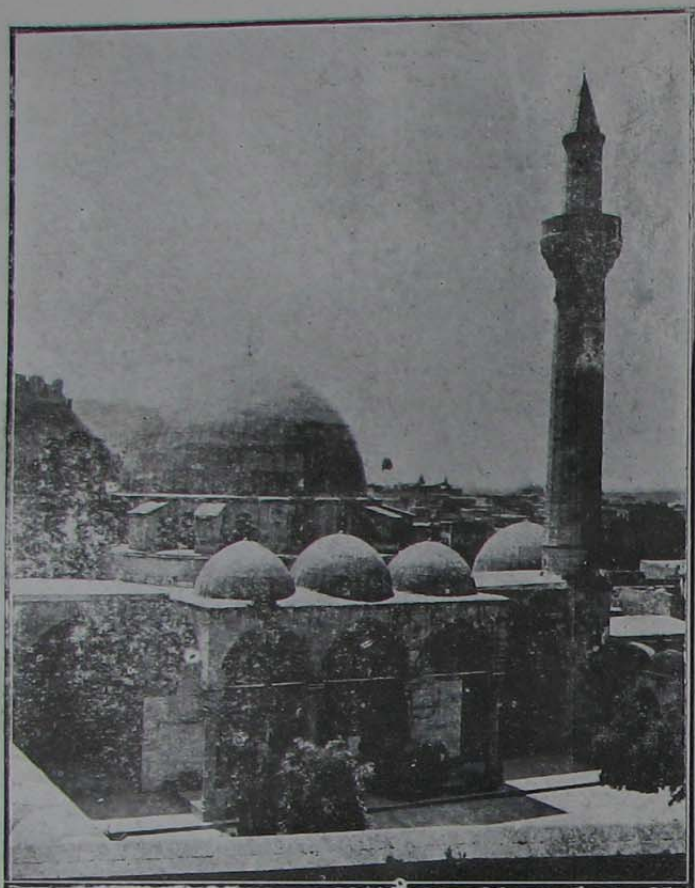
باغچه ده بهاردن قلامش بر ایز ؛
اوزاق ییلدیزلرده بر محزون باقیش ؛
قورو دالیر طبقی بر سیاه پنجه .

طبیعت، بر ثوکوز قلبندن اینجه .
یا قلاشیور افقه بیاض صاجلی قیش .
قیوریلان بوللر بر قارا کلق دهلیز ...

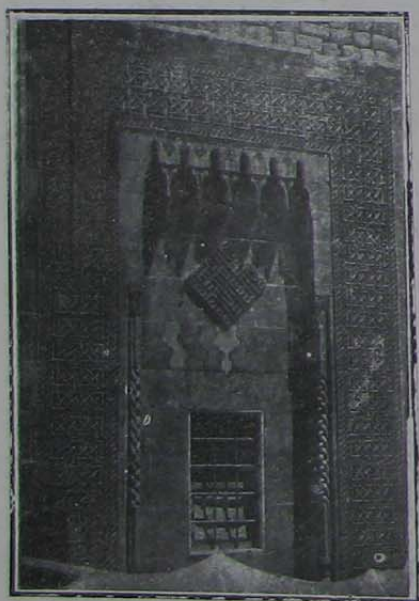
شمدی او اختیار قادی ن کیمسه سز،
صولفون چهره سنی بر مام صارمش،
آغلاور بوا یصیز بولده کیزلیجه ...

بکریکی ۸۰ کانون ثانی، ۱۳۳۴

یوسف ضیا



۱ — عادلیه جامی



۲ — صابونیه خاندان بر پنجره

صحنه کوزلری غایت قایلین بر سورمه چیز کیسه
اسکی مصر قادیسلرنی خاطرلاران مقبده
اوشو یوردی. دقت ایتدیکه طورنده برچو جوق
صفوت و آزاد کیسی کوردیکم بو کوچوک
صنعتکارک بر غرب مملکتنده بر یری، بر
قرالچه کی باشایاجنی دوشون یوردیم. چولردن
چقیدینی حالده بوتون سوری، بوتون مصری
عراقی، آفریقانک شمال مملکتلرنی باشقه هیچ
بر لسانک یایامادینی بر معجزه ایلر برلشد برمش
اولان عربجهنی بو قیزک سیله دیکه ملیدی.
حالبوکه او بر دینچی آغزنده بیله بر بیغبرک
قونوشدینی لسان اولدینی اونودور میوردی..
بو کیجه، اچندن الهی بر قوش سسی بو کسان
بو فقیر صحنه قارشینده ذهنم، هب عربجهنک
حقیقه آنحق معجزه کله سیله آکلایا بیله جک
تأثیرنی دوشونمکه مشغولدی.

اولان سکسان ملنک طور توبیله دولو
اولان سوری، کندی برلکند طویلامش
ومصرده فرعونلردن باشلا یارق کلوب کچن
بوتون فاتح ملنک لسانلرنی کوکلرندن سوکش،
بالاغتیله، شریله، فلسفه سیله اسلام دینک
بوتون مدرسه لرنده خواجه لسانی، مری لسانی
اولشدی. حالبوکه یالکز بوجهول، کوچوک
صنعتکارک دینلده اونک قوتنه، اونک خلایقنه
دویمق ممکن ده کلدی.

کیت کیده آرتان صوغوق آلتده بوندن
فضله بکله به مزدک. ییلدیزلر، درینکلری فضاه
فرق ایدیلن کوکلرده بر قارتیبسی کی صاورولمش
ودونوب قالشدی. قلبیزده طاتلی بر حس،
باشمزده نوشین بر خیال و بر نوع لذتله اولته
عودت ایتدک...
صدا صبی

برابر سویلورلر. فقط صو کرا، اونک سسنی
یالکز ایشیتیمک ایچون صوصیورلر. فقطینه
کندیلر تی ضبط ایدمه میرک تکرار برابر سوله، مکه
باشلا یوردی. سسک الک حقیقی موفقیتلرنی،
بر موسیقی تربیه سی آلدق لرنی ظن ایتدیر جک
قدر، اصابتله فرق ایدیلورلر. آراده، بوسبوتون
جوشانلرده: «الله طول عمرک» دینه حاقیر یورد
لردی... صحنه کیلرده، مغنیه نک آرقاداشلری،
اونلرده آشاغیده کیلره او یغوندی.

مست، بالیغین بر اوزاییشله بر نغمه،
یتدی، اونلرده سیرجیلرله برابر جوشو یورد،
اوستنده روزکارلر آسن آغاچلر کی ایکی یانه
باشلرنی صالایور قادی قولندن، اسکله سندن،
عودندن باقالایارق قورجالور، صارصو -
رلردی.. بو، بکنمه نک، آلتیشک بوراده
چوق تصادف ایدیلن بر طرزی ایدی. دینک
عرب تیاروسی کندی قادی نک سسندن استفاده
ایتمکه موفق اولیور؛ اونک، جدآ پک
کوزل اولان سسی بر خلق قالا بالی قارشینده
دو بولاییلور، یوکسه بیلور.. برده استانبول
صحنه لرنک لسانمه هراشکنجهنی روا کوردن
سفالتی کوزمک اوکنه کلدی. اولجه ساده کیسه
متحیر اولدیغ بو صالاش تیارو نظر مرده
ده کیشدی؛ اوراده عرب تیاروسنه موعود
اولان استقبالی، اونک ادراک ایدمه بیله جکی
پارلاق کونلری خیال ایتدم. قاهره ایلر حلب
اراسنده آنالسانک فسوتی بوتون قلبره نفخ
ایدیرک دولاشان بو صنعتکار ایچون قلم چوق
حساس بر حرمت دو بویوردی.

قوتلی، مؤثر بر آواز باشلادی. اوستی
آجیق لوجه لردن کوکلرک سیریلکی، رطوبتی
یاغیوردی؛ هیز اوشومکه باشلادی.